

Inserati se sprejemajo in velja krizstopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, ne frankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicijska na velikem trgu h. št. 9, II. nadstropji.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
Za pol leta . . . 5 " — "
Za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr
Za pol leta . . . 4 " 20 "
Za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo na velikem trgu h. št. 9, II. nadstropji.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Mestni zbor ljubljanski pa deželni šolski zbor kranjski.

Prvo delo nemčurske večine sedanjega deželnega zbora kranjskega je bila prememba nekaterih paragrafov ljudske šolske postave. Precej pri prvem zasedanju l. 1878 je glasoviti Vesteneck sestavil dotične premembe, ki so bile od njegovih tovarišev brez ugovora sprejete; 9. marca 1879 je bila nova postava potrjena in ne dolgo potem bil je od mestnega odbora g. Mahr izvoljen kot njegov zastopnik v deželnem šolskem svetu.

Pri teh premembah se je med drugim določilo, da se ima v deželni šolski svet sprejeti tudi zastopnik mesta ljubljanskega. S to določbo je hotla nemčurska gospoda vtrditi svojo večino v deželnem šolskem svetu za vse prihodnje čase, ker je v svoji domišljivosti mislila, da mestni zastop ljubljanski po svoji večini nikdar ne more drugačen biti, kakor nemčurski. Toda varala se je; večina mestnega odbora postala je narodna, in mestu ljubljanskemu od nemčurske večine dež. zbora podeljena prednost pride na korist narodni stranki.

Ker je ravno letos potekla šestletna doba deželnega šolskega sveta, zaukazalo je naučno ministerstvo, naj se nemudoma izvrše potrebne volitve in predlogi za osnovo novega šolskega sveta. Mestni zbor ljubljanski hotel je svojega zastopnika voliti v soboto 18. t. m. Toda nemčurski gospodi ne more iti v glavo, da bi prišel kak narodnjak v deželni šolski svet kot zastopnik mesta ljubljanskega, in ker drugače niso mogli, zabranili so to s tem, da v soboto niso prišli k mestni seji in da je bil mestni odbor vsled tega nesklepčen. Ko bi g. Regali ne bil odložil odborništvu, bi se kaj tacega

ne bilo moglo zgoditi, ker bi bila navzočnost 16 narodnih odbornikov zadostovala za veljavnost storjenih sklepov. Ker je pa po njegovem odstopu ostalo samo 15 narodnih mestnih svetovalcev, nemčurska manjšina vse sebi nepovoljne sklepe lahko zabrani, ako se zborovanju odtegne. V petek bo g. župan napovedal novo sejo z istim dnevnim redom, in ako ostane zopet nesklepčna, napovedal bo še eno za prihodnji teden. Ako se nemčurska gospoda tudi tedaj še ne premisli in ostane pri svoji trmoglavosti, ne bode ostalo drugega, kakor mestni zastop razpustiti in zaukazati nove volitve. Nam je to čisto prav; saj so zadnje volitve pokazale, da se narodni stranki v Ljubljani nemčurjev ni treba več bati. Neumevno pa nam je, kaj hočejo naši nasprotniki s tem klubovanjem doseči? Ali mar od kakega čudeža pričakujejo rešitve za se in za svoje privržence? In prav čudež bi se moral zgoditi, da bi razpadlo nemčursko truplo zopet oživel.

Nemčurska stranka hoče svoje čudno ravnanje v „N. fr. Presse“ dne 19. t. m. s tem opravičiti, da šestletna doba deželnega šolskega sveta letos še ne poteče, razna tega pa menda še posebno povdarjajo, da g. Mahr, je izvoljen za 6 let, pa je še le 3 leta sedel v deželnem šolskem svetu. Tudi državni poslanci se volijo na 6 let, ali se pa ne bi krave na Grintovcu človeku smijale, ki bi trdil, da nedavno izvoljeni g. Grasselli mora biti 6 let državni poslanec, ko vendar l. 1885 poteče šestletna doba sedanjega državnega zbora? Noben ud deželnega šolskega sveta ni za svojo osebo na 6 let izvoljen, ampak za šestletno dobo, in ko ta doba poteče, poteče tudi njegov mandat, dasi ga je izvrševal morda le nekoliko let, ali mesecev. Vprašanje toraj nastane, je

li šestletna doba deželnega šolskega sveta letos potekla, ali ne?

Naš deželni šolski svet se je bil na podlagi nove šolske postave prvič osnoval l. 1870 in meseca septembra l. 1876 potekla je njegova šestletna doba. C. k. deželno predsedništvo je to že 6. avgusta 1876 s pismom št. 1805 naznanilo deželnemu odboru in ga povabilo, naj za sestavo novega deželnega šolskega sveta o pravem času izvoli svoja zastopnika in drugo potrebno ukrene. Deželni odbor je v seji 19. avgusta 1876 izvolil svoja zastopnika in ob enem nasvetoval gospoda, ki naj ju cesar izmed učiteljstva imenujejo za člana deželnega šolskega sveta. Deželna vlada je 27. oktobra l. 1876 št. 2659 deželnemu odboru odpisala, da se je to zgodilo, da pa za srednje šole ni bil izbran od deželnega odbora nasvetovani profesor Fr. Šuklje, ampak realni vodja profesor Mrhal. Meseca oktobra l. 1876 se je toraj v drugič sestavil naš deželni šolski svet, tedaj se je pričela njegova druga šestletna doba, ki je toraj meseca oktobra letošnjega leta potekla, in s katero je potekel tudi g. Mahrov obrok. Da je g. Mahr samo tri leta sedel v deželnem šolskem svetu, nič ne dé, in bi bilo le v tem slučaju vplivalo na šestletno dobo, ako bi bil deželni šolski svet po sprejeti Vesteneckovi postavi razpuščen in čisto na novo sestavljen. To se pa ni zgodilo, marveč se je le mesto ljubljansko povabilo, da naj deželni šolski svet pošlje svojega zastopnika, za ktere ga je bil v mestnem odboru odbran g. Mahr. Ako je g. Mahr tako silno težko ločiti se od tega šolskega dostojanstva, naj mu njegovi prijatelji za nadomestilo preskrbijo kak drug časten naslov. Tega pa nikakor no morejo zahtevati, da bi se potekla

Knjige družbe sv. Mohora l. 1882.

Šesta knjiga je: „Koledar za l. 1883“. Pred vsem nas je zanimalo zvedeti, kako je s številom udov v primeri s preteklim letom. Reči moramo, da nas je osupnilo berode, da se je letos število udov zopet skrčilo za nič manj nego 610. Lani se je bilo število zmanjšalo za 346. Tedaj je družba v dveh letih izgubila 956 udov!

Med koledarjevimi spisi naj omenimo v prvo g. Svetilkov spis: „družbenkom sv. Mohorja“. Tu podaja pisatelj praktične nasvete, kako bi se naj lažje družba množila. Škoda, da je ta spis z drobnim tiskom natisnjen. Vsak bralec se stradi prej, nego ga prebere. Med drugim se tu udom nasvetuje, da naj dajejo knjige pridno vezati, da se ne bi pogubile tako hitro. Mi bi pa tu opomnili, da naj bi si odbor sam skibel za vez. Gotovo bi to bilo vsim udom jako vstreženo, posebno pa narodu po deželi, ki nima knjigovezov pri roki, ne glede na druge slabe okolnosti. To bi bil gotovo lep napredek družbe, ko bi se ta na-

svet zgotovil. Ako to drugači ne bi šlo, pa naj bi se na tri leta ali na vsakih pet let iz koledarja izpustil imenik udov, ker pri vsi svoji dobri strani, ki jo ima, vendar le preveč denarja odnese.

Med sledečimi spisi nam jako ugaja živopis Laudonov. Svetovali bi si odboru, naj bi skrbel posebno za životopise slavnih in našemu ljudstvu znanih osebnosti. Take podučne in spodbudne spise naš narod dosti rajši bere kakor kake nezrele novelice. Slavni naš Slomšek je vedel, kaki spisi so našemu narodu primerni, zato je spisal tako krasne životopise v svojih „Drobtincah“, kakoršnih nismo kesneje več brali. S kakim veseljem jih je pa tudi naše ljudstvo prebiralo! Se vé da so njegovi spisi pa tudi tako popularno pisani, da se le čuditi moramo, kako je megal on že v onem času tako lepo, tako jedrnat, a zraven tako po domače pisati. Da, njegova pisava nam naj bo vzor krasne pojudne pisave.

Ker smo že na Slomška pršli, naj nam bo dovoljeno, tu spregovoriti o zbranih njegovih spisih, ki jih je jel čest. g. Mih. Len-

dovšek vikarij v Ptuj prirejevati in izdavati. Ko smo v prvič slišali, da kani č. g. M. Lendovšek vse Slomškovke spise sistematično urediti ter jih izdati, razveselilo nas je to srčno. Vsaj kdo si pa ne bi želel imeti zbranih njegovih spisov: bodisi mile njegove pesmice, bodisi podučne basni, zanimive životopise, ali jedrnatе govore itd. Pričakovali smo tudi z gotovostjo, da bodo Slovenci hlastno po zbranih teh spisih segli. No, žalibog, bridko smo se varali v svojih opravičenih nadah. Vsa njegova dela bi napolnila 14 zvezkov po 20 pol, ali do zdaj so le trije zvezki izšli, in g. urednik je moral delo ustaviti, ker — ni naročnikov! Neverjetno, da bi bilo to mogoče pri Slomškovih spisih in vendar je resnično. Res nečastno za Slovence! Kaj je vzrok tej žalostni prikazni in kako bi se dalo pomoči? Vzrok mislimo je to, da naša inteligenca Slomška premalo pozna; pomoči pa bi se tu dalo, ako bi se g. izdavitelj tiste kolportske neke-liko poslužil, ktera je posebno pri Nemcih v navadi. Marsikteri bi si naročil kajige, ko bi ga kdo posebej opomnil; tako pa, ako tako

šletna doba deželnega šolskega sveta za cela tri leta podaljšala in na devet let raztegnila, samo da bi g. Mahr imel veselje in priliko še daljših 3 let v deželnem šolskem svetu razkazovati svojo šolsko modrost.

Katoliška cerkev na Ruskem.

(Konec.)

Zalostno je sicer vse to, vendar da se resnica spozna, moramo naglaševati, da je veliko bolj, nego je bilo pred nekaterimi leti, tako da je videti, kakor bi prodral drugi duh in bi se pravica imela skazovati tudi katolikom. Vlada je prijenjala v nekaterih stvareh, kar se tiče rabe poljskega jezika po šolah pri poučevanju v veronauku. Več prognanih duhovnov se je vrnilo iz Sibirijske. Vlada je poklicala za tujce v Petrogradu in Moskvi t. j. za Nemce in Francoze, duhovnike iz Avstrije in Francoskega, ki se nimajo pritožiti čez vlado, več pa nad svojimi tovariši, Poljaki, ki jim zapreke stavijo na pot. Po nekodi so otvorili semenišča, ali so, n. pr. v Žitomiru, ali so že bivše povečali, n. pr. v Vilni.

To vse nam je obetalo veselejšo prihodnost, in obravnave, ki so se dolgo časa vršile z Rimom, bi imele poravnati še drugo, a vendar stvar ne gre naprej. Kje da je stvar običajna, sploh ni znano, a gotovo je le to, da grof Tolstoj ravno tako želi sprave z Rimom kakor katoliki, a povedati noče tega. Poglavitno ste dve točki, ob katerih se razbije sprava. V Rim so prepovedali ruski jezik pri verouku in pri oznanovanju besede Božje v cerkvi, kakor pravijo, na ljub Poljakom, ki trde, katoliška vera gine tam, kjer se vpelje ruski jezik. Temu se mora odločno zankati. Poljaki tukaj pomešajo politiko z vero.

Mogoče, da bi bila poljska narodnost prikrajsana, ako bi se vpeljal ruski jezik, a katoliška cerkev bi pa le pridobila. Priznati se mora, da je ruski jezik tukaj na Ruskem negibljivo potreben. V zgolj poljskih krajih ne gre povdarjati ruskega jezika za pouk v veri; to bi bilo že nekako sumljivo. Tam pa, kjer katoliki živijo med Rusi, je na tisoče takih, ki so pozabili svoj materni jezik in govore ruski. Tedaj to vprašanje se rešuje po takih krajih samo ob sebi. Vradni jezik duhovskih pisaren je ruski, po šolah se mora v veronauku v ruščini poučevati, ker je mnogo učencev, ki ne razume drugega jezika. Tukaj menda ni

težave za poravnavo, odkar je poljski jezik dovoljen poljskim krajem. Rim naj tedaj privoli ruski jezik tam, kjer duhovski predniki spoznajo, da bi bilo to dobro, in vse bode zadovoljno.

A druga zelo važna točka je, ki napravi več stitnost, t. j. volitev primernih oseb za spraznjene škofije.

Med Rimom in Petrogradom so si večkrat pošiljali imena kandidatov za škofijske stole, a niso se mogli zediniti. To ni težko razumeti. Med katoliško duhovščino je mnogo takih mož, ki so si po nepošteni poti pridobili uslug za vlado, nasproti pa imajo vsacega duhovnika, ki je cerkvi zvest, za neprijatelja in ga pisano gledajo.

Vlada bi iz hvaležnosti take može rada povzdignila v škofovo čast, med imenovani je bil vselej Zylinski. Kakor se lahko razume, hodi v Rimu ravno po nasprotni poti. Tukaj je tedaj le jedina pot, katere Rim ne more pustiti, Ruska vlada naj izpusti take može. Dokler pa tiče sila v cerkvene službe, kaže s tem, da hoče svojo pot na prej hoditi, in le za sedaj išče vzhoda iz teh zamotanih postav.

Katolikom se pa tako prav nič ne pomaga in je vse jedno, ali traja sedanjí položaj še nekaj časa, ali se vsotvarja nov enak položaj, ki bi bil morda še bolj nevaren. Tega v Rimu nikakor ne morejo privoliti in grof Tolstoj se zelo moti, ako misli, da bode omehčal katoliško cerkev. On bi vendar mogel vedeti, da Rim ne prijenjuje v takih stvareh, ko bi tudi vsa dežela odpadla. Ruski katoliki bodo potisnjeni še v večjo revščino, tega pa grof Tolstoj ne bode dosegel, da bi Rim sam v to delal, potrdi nevedne za škofovo čast. To pa je gotovo, da minister ne dela na korist dežele, ki mu je izročena, ker podkopava vero, ki edina more rešiti Rusijo po nihilizmu spodjedeno. Vendar je dosti očiten nauk; med nihilisti se uahaja več sinov ruskih duhovnov, a dosihmal katolikov ni bilo med nihilisti. Državnik, ki take migljeje spregleda, ne kaže posebnega bistroumja, prej ali slej se bode pokazalo, kak sad je dozorel Rusiji iz preganjanja kat. vere, morda bode vero na pomagaj klicali, ko bode že prepozno.

Politični pregled.

V Ljubljani 22. novembra.
Avstrijske dežele.

Odklikovanje. V sled zadnjega potovanja presvitlega cesarja dobil je viteški križec Franc-Josipovega reda: g. Franc Malnič, župan in posestnik v Kanalu. — Zlati križec za zasluge s krono dobili so gg.: Matija Jonko, župan v Bovcu in deželni poslanec, Andrej Kocijančič, deželni poslanec in posestnik v Podgori pri Gorici in Franc Vittori, davkarjev namestnik v Bovci. — Zlati križec za zasluge gg.: Anton Favetti posestnik v Skrilji; Matej Kadenaro, župan v Breginji; Andrej Konjeder, posestnik v Plavah; Ivan Kafol, posestnik v Ravnem; Fran Leban, posestnik in župan v Solkanu; Sebastijan Pip, trgovec in župan v Jelajah. — Srebrni križ za zasluge gg.: Josip Kumar posestnik in župan v Banjšci, Peter Laščjak, posestnik in župan v Ronkih in Anton Leban, nadučitelj v Komnu.

Iz Dunaja. Obrtniški shod. (Konec.) Predsednik Reuter je podal kratek pregled obrtniškega gibanja v preteklem letu, ter pravi od začetka so nas prezirali, potem zasmehevali, na zadnje pa spregledali, da se s tem nič ne opravi. Dvoje toček moramo obrtniki naj bolj povdarjati, in na to delati, da se v postavu

vzamete namreč: posilne zadruge (Zwangsgenossenschaften) in dokaz sposobnosti. — Nasprotniki pravijo; zadruge ne morejo obstati. Kažejo na jednake postave l. 1859, a takrat so obrti složili tako, kakor ne slišijo skupaj, in oblasti tudi niso si resno prizadevale za izpeljavo. Kar se pa ugovarja zoper dokaz sposobnosti, je pa tako ničev, da niti ni vredno, da bi se v misel jemalo. Tak dokaz sposobnosti povsod tirjajo. — Dvoje ljudi je posebno zoper obrtniško gibanje. To so učnjaki, juristi in odvetniki. A ti merijo z dvojno mero, tudi pri njih se tirja spričalo sposobnosti, pa še več, ako je dokazana sposobnost, vendar ga ne vzamejo med se. — Očitajo nam, da je to vse le vada za obrtnike, za katero tiče drugi namen, a mi smo dokazali, da opuščamo vso razliko v politiki, in se pečamo le s stanovskimi koristmi. Pri volitvah bomo pač gledali na to, kdo je za nas in kdo zoper nas. Löblich govori zoper časopisje, ki hoče delavce poučevati. Ti ljudje bi vendar imeli vedeti, da nimajo ljudstva za sabo, obrtniki so se menda uže davno prepričali, da časnikarji delajo za se. Časopisje je veliko krivo občnega zlega Schneider iz Dunaja govori zoper svobodno kupčijo, in priporoča osnovno zadrug, in nadzornikov po tovarnah. Haslinger govori zoper pohišne kramarje in zoper svobodno preselovanje, nekateri so vsled tega kakor kočevniki. On govori za osnovo samostalnih obrtniških kamor. Govore še nekateri drugi, omenimo le Fischer-ja (Linc) ki je kazal na tožbo Offenheimovo, pri kateri se je odkrilo vse sleparstvo, ki ga uganja ustavoverna stranka. — Na sklepanje pride še resolucija, katero je predložil odsek v to izvoljen, sprejme se jednoglasna vsa, kakor se predloži.

V resoluciji izreče zbor, da se nepremakljivo drži resolucije prvega avstrijskega zbora dne 15. novembra 1881 in se izreče za to, da je predlog postave dne 24. maja 1882 sposoben za podlago novi postavi. Dasiravno osnova te postave v svoji skupni sestavi ne uganja temu, kar se je pričakovalo o nji, zapada pa vendar v nekaterih bistvenih točkah najvažnejša načela, katera obsega resolucija sklenjena lanskega leta. Temu gre prištevati, da se imajo vpeljati obligatne zadruge in obrtna troje razdeliti in da se vpelje pri rokotvorni obrtniji dokaz sposobnosti. Pomanjkljivosti pa so v tem, da je najvažnejše poročstvo za izpeljavo in za vzdrževanje načelnih novost pripuščeno nakazni poti, ali z drugo besedo, da je vse v vladinih rokah, kako in kdaj naj ona to izpelje. Rokotvorne obrtnije se imajo po imenu naštet, obrtniški stan ima dobiti poročstvo, da ni posameznemu na voljo dano, ali da bi odviselo od vladajoče stranke, ali se postava izpelje ali ne; postava in glavna nje načela se imajo spremeniti le po sklepu državnega zbora. Prenaredbe in dostavki, ki se vidijo pri osnovi postave, naslanjajo se na dolgoletno skušnjo. Priporoča se vseh 13 resolucij, ki so bile sprejete pri posvetovanju postavne osnove. Zbor pričakuje, da se bodo tudi odlomki popolnega obrtniškega reda, ki se še pogrešajo, vzeli v posvet in pretres in hitro razrešili z ozirom na razmero rokodelskih dečkov, ki silno potrebuje vravnjanja. Ker pa imajo po ti predstojeci osnovi veliko govoriti kupčijske in obrtnijske zbornice pri obrtniških zadevah, zahteva tedaj drug avstrijski obrtniški zbor, da naj se za sedaj, dokler niste ločeni trgovinska in obrtniška zbornica, vsa nove posebni obrtniški oddelki, ki bodo v obrtniških zadevah samosvojno sklepali.

vabilo le v časopisu bere, kmalu pozabi in zanemari. Mogoče da je tudi cena malo previsoko nastavljena; no, ko bi bilo več naročnikov, dala bi se tudi cena znižati. Sicer pa mislimo, da bi se našemu narodu naj bolj vstreglo, ako bi Mohorjeva družba to delo prevzela. Pa o tem drugikrat več.)*

Nove vrste spis se nam bo v koledarji od letos naprej začel podajati, namreč „Razgled po svetu“. Moramo reči, da je to pametna misel. Gotovo se bo vsak z zanimanjem še enkrat ozrl za eno leto nazaj, kaj se je posebnega zgodilo v preteklem letu. V prvem sestavku nam g. pisatelj podaja kratek razgled političnega stanja v Avstriji.

Jako na drobno pa tudi zanimivo je popisana „poroka cesarjeviča“. Nektera mesta so pa tudi spodbudna, kakor opis cesarjevičeve vzreje. (Konec prih.)

*) Vzrok je tisti, kateri tudi Mohorjevi družbi številno udov kreči ali zmanjšuje t. j. liberalizem, kterega se poprijemajo mlajši med olikanimi in že tudi med prostimi Slovenci. Vred.

Vnanje države.

O miru govore, pa se oborožujejo, kakor da bi jutro imelo počiti. Pruska hiti izvršiti vzhodno friziško pobrežno železnico, ki je namenjena poglavitno vojaškim potrebam. Po tej železnici se bode lahko armada postavila kjer koli bode potreba iz velikega morškega pristanišča Wilhelmshafen za brambo bregov severnega morja. — Potrjuje se tudi vest, da se bode vse, kar je na razpolaganje, obrnilo na utrjenje bregov vzhodnega morja. Tako bodo postavili pri Pillau dva oklepna stolpa, pri Memel oklepno baterijo, da varuje vhod v pristanišče in sploh morske bregove. Razširili bodo tudi trdnjave pri Warnemünde, potem vhod v Ljubek, pri Rastoku (Rostok) in Travemünde. Posebno močno pa hočejo vtrditi Wismar, kar bi na korist bilo luki v Kielu, Wismar na jugu, otok Alsen na severji in Kiel na zahodu naj varujejo veliko morsko luko v Kiel in zahodne kraje vzhodnega morja sovražnega brodovja, ti trije naj bi drug drugega varovali. Ako vlada dobi še Helgoland, potem bode res močne zasedbe imela v obeh morjih (Nord- und Ostsee.)

K petindvajsetletnici škofovske službe sta čestitala katoliškemu škofu v Kulm nemški cesar in predsednik deželne sodnije, a njegova plača ostane pod ključem, isto tako tudi drugih škofov. Sovražnikom navadno ne čestitajo ljudje, tedaj škof iz Kulma ni sovražen Pruski državi niti nevaren občnemu blagru, isto tako tudi drugi škofje ne, a vendar plače ne dobivajo. — Vešim Vam veliko srečo, da bi kmalo umrli in v nebesa šli, je voščil sinko svojemu očetu, katerega so očetovi prijatelji naučili, kako naj očetu srečo voši.

Iz Francoskega. Poslanec Ribot, poročevalec odseka za proračun, ki je na to prišel, da v predlogi denarstvenega ministra manjka 100 milijonov, je razložil, da že 4 leta pri denarstvu tako gospodarijo da ni mogoče stvari naravnati. Da bi prevelike stroške v izvanrednem troškovniku pokrili, devali so jih med redne stroške, in ker je bil tudi tukaj pomanjkljiv, devali so redne stroške v izvanredni troškovnik. (Ravnali so tedaj tako, kakor mož in žena, ki sta ves večer za desetico pila, pa drug drugemu vino z desetico plačevala.) Da se ognejo primankljeju, nasvetuje Ribot, omejiti velikaška železna podvzetja, katera je Freycinet začel, s tem se prihrani 40 milijonov, drugih 60 milijonov naj vpiše med nestalen dolg (achwebende Schuld), ki pa je pri takih operacijah narastel že na 2 milijardi (2000 milijonov). Posojila ne svetuje Ribot, ker sedaj bi mogli sprejeti prav slabe pogoje, in le borzni kralji bi imeli o tem dobiček, tudi noče Ribot prodati železnic Rothschildu in tovarišem, kakor to nasvetuje Leon Say. Kar se tiče železnic, katere je Freycinet nasvetoval, pravi Ribot, da so stale 6 milijard in še dveh bi bilo treba, da se izpeljejo, preudarek je bil le 4 milijarde. K temu pride še, da je indirektnih davkov manj, a goljufov pri kasah čezdalje več.

Predsednik francoske republike g. Grevy res boleha, napada ga večkrat omotica, boje se, da bi ga ne napadel mrtud. Vse se vpraša, kaj potem, ko bi Grevy oči zatopil; kakor ob času cesarstva, tako je sedaj odvisno vse le od jedne osebe. Ni ga moža, kateri bi stopil na čelo vladi, Generala nočejo republikanci za predsednika, a tak bi prav nsglo brez njih prišel na čelo, kedar bi bilo potreba skrbeti za javni mir.

Sicer je pa istina, da je Grevy postal bolj verni in konservativni, kakor je bil poprej. Godi

se njemu, kakor bivšemu načelniku policije Audrieux-u, ki je samostane napadal, sedaj pa pravi, da je bilo to škodljivo za ljudovlado. Toliko je gotovo, da marsikateri tudi tako misli, samo da nima poguma, da bi to javno povedal. V državni zbornici je pa prišlo res do skrajne meje. Le s pičlo večino 244 zoper 240 so privolili nekaj najvažnejših nastavkov za cerkvene stroške. Od 250 poslancev, ki so za to glasovali, je bilo gotovo kakih 200 takih, ki so glasovali za stroške bogočastja le z ozirom na svoje volilce.

Delalci postajajo nemirni, ker se ničesar ne spolni, kar se jim je obetal. Sedaj bode pa treba zopet kaj nasvetovati, kar bode ljudem pesek v oči. Mislijo tedaj nasvetovati prenaredbo vase, komisijo, ki bi preiskala, zakaj so stanovanja predraga. — Ker pa sedaj tako komunizem vlada, je pač nevarno kaj takega svetovati, da delalci ne poreko: spodimo hišnike, potem nam pa ni treba najemščine plačevati.

Izvirni dopisi.

Z Dunaja 13. nov. Z veseljem Vam naznanjam, da je dopisnik z Dunaja v št. 127 cenjenega „Slovenca“ večini slovenskih vseučilišnikov prav iz srca govoril. Res da jih je bilo prejšnja leta veliko omamljenih po krivem liberalizmu, ki je tudi v našem domačem taboru veliko razprtij in veliko pohujšanja naredil; pa zadnja leta se je v tem oziru tudi pri mladini na boljšo stran obrnilo, kajti o pravem času še so spoznali, kam taki krivi nauki posameznega in cele narode zapeljejo. Pred kratkim še so se nekteri (imenujejo jih „nihiliste“) brezbožneži posmehovali, ker je vrli gosp. Pukl v imenu „Slovenije“ poslal sv. Očetu za okrožnico slovansko zahvalo in voščilo. Pa takih je le še malo med nami in velika večina stoji zdaj na pravem krščanskem stališču. V „Sloveniji“ se zdaj le bolj resne reči obravnavajo in tistih razuzdanih pesmi ni več slišati, tudi „weltchmerz“-ovih javkanj ne. V „literarnem društvu“ pa še zmirom prebirajo spise, ki sicer niso protikrščanski, pa so takisto kisle-otožni in obupni, kakor da bi po smrti ne bilo nobenega življenja. Tacega slovstva mi Slovenci ne maramo, ker je škodljivo. Le čudimo se, da je spet pri tem društvu neki gospod, ki je bil pred dvema letoma vodja katoliške in moralne stranke med študenti na Dunaji, ki je pa zdaj, kakor se vidi, zapustil zastavo g. Pukla. Nekteri so res še mlačni, ker so se začetkoma preveč vdali slabim nazorom. Upamo pa, da bodo tudi ti kmalo prišli na pravo pot, posebno zdaj od včeraj v dan sv. Martina, ko je naše društvo „Slovenija“ dobilo prav pošten odbor in sicer so bili voljeni g. Pukl Radivoj za predsednika, g. Rohrmann Rudolf za podpredsednika, g. Lončar Janez za tajnika, g. Franc Podobnik za podtajnika, g. Sajevec za blagajnika, g. Mat. Hudnik za njegovega namestnika in g. Fr. Ploj za knjižničarja. Samo eden izmed teh se nam zdi malo omahljiv, pa ker so drugi gospodje dobri kristjani, tudi ta ne bo delal skake, mislimo. Prav bi bilo, da bi v „Sloveniji“ imel čisto zlato. G. Pukl, ki se je vnovič žrtvoval za svoja načela, nam je porok, da se bo na to stran vse dobro in prav zgodilo. Ta pot je najboljša in po ti poti bomo z božjo pomočjo korakali naprej.

Škofja Loka, 20. nov. (Čestitka v. č. g. kanoniku Jeranu). Od vseh strani se čuje, kako z veseljem se je sprejela novica o imenovanju monagn. Jerana za kanonika stolne

cerkve. Dohajajo mu zapored mnogoštevilna čestitanja; „Slovenec“, „Soča“, „Edinost“ so opisovale njegovo delovanje izrazili svoje veselje nad tem odlikovanjem. Posebno pa so z radostnim srcem sprejeli to novico duhovniki Loške dekanije, v kateri se je novoimenovani gospod kanonik rodil in ker mu niso mogli vsi osebno čestitati, sklenili so v posebnem pismu izraziti mu svoje veselje. Poslali so mu sledečo, od vseh duhovnikov podpisano krasno, izdelano čestitko: „Visokočastiti gospod novoizvoljeni kanonik! Že pred 14 leti so Njih Svetost Pij IX. priznali Vaše zasluge za sv. cerkev in sv. rimski Stol ter Vas prvega iz naše škofije imenovali častnega kamornika. Sedaj pa so mil. knezoškof Janez Krizostom na gorko priporočanje v. č. stolnega kapitela Vas izvolili kanonika stolne cerkve ljubljanske. Ves slovenski narod pozna Vaše plodonosno delovanje ter je prepričan, da ni kmalo kdo odlikovanja tako zaslužil kakor Vi. Pred drugim pa veseli to povikšanje nas duhovne Loške dekanije, v kateri ste Vi, v. č. g. kanonik bili rojeni in kateri ste vedno posebno ljubezen ohranili. Sprejmite toraj naša srčna vošila: Bog Vas ohrani mnogo let cerkvi, narodu in mladini!“

Posebna deputacija, katero so vodili gosp. dekan Kožuh, mu je danes izročila to čestitko; pri tej priliki izročil se mu je v spomin krasen misale in ob enem tudi nekoliko za študentovsko kuhinjo, kar je v. č. g. kanonika jako jako razveselilo.

Dostavek vredništva: Adresa, ki so jo v ponedeljek 20. nov. v imenu Loške dekanije magn. Jeranu izročili velič. gg. dekan Kožuh, duh. Rožman in kat. Zupan, je jako krasno delo. Na prvi strani je okrog zlate kronice umetno razdeljena titulatura: „Visokočastiti Monsignore, častni kamornik Njih Svetosti 1868, novoizvoljeni kanonik stolnice ljubljanske 7. listopada 1882, Luka Jeran. Med črke v imenu je prav spretno vpleten list „Zgodnje Danice“, brez katere se ve da si Jerana še misliti ne moremo, Zvezda Marija, korarski križec itd. in v posamesnih črkah se še bere: „Luceat lux vestra coram hominibus“ in „Goreči dušni pastir, Pravi prijatelj narodov, Oče ubogi mladini.“ Zlate kronice nekoliko manjke, zato se v njej bere pomenljiva besedca „perficatur“, zgoraj pa „per aspera ad astra“. Na drugi strani pa je lepo spisana adresa obdana s trakom, na katerem so simetrično razvrstena imena častilcev duhovnov Loške dekanije; vse nadkriljuje najsvetejše ime Jezusovo. Slava!

Iz Celovca, 18. nov. (Šola v Borovljah. Preskušalnica pušk. Cesar-ski dar. Pravi izgled silnega ponemčevanja na Koroškem nam je štirirazredna šola v Borovljah. V prvem razredu je 65 Slovencev, 4 Nemci; v drugem razredu 117 Slovencev, 6 Nemcev; v tretjem razredu 82 Slovencev, 6 Nemcev; v četrtem razredu 44 Slovencev in 6 Nemcev. Skupaj je 308 Slovencev in 22 Nemcev, pa še ti „Nemci“ znajo večidel tudi slovensko. Ia vkljub temu je učni jezik nemški, ja, trije učitelji so trdi Nemci, samo tisti, ki v prvem razredu uč. zna slovensko, ker je primoran nekoliko znati pri čisto slovenskih otrocih. Lahko si mislite, koliko trpijo učitelji in ubogi otroci, ki se morajo od drugega leta počenši vse v nemškem jeziku učiti, akoravno ni mogoče, da bi ta jezik že razumeli po enoletnem nauku.

Borovski nemškutarji se izgovarjajo, da morajo otroci zato vsi nemški znati, da zamorejo potem kupčijsko pisma pisati, ki so

vse le nemške. Jaz sem pa pozvedel, da Borovljani naj več svojih pušk prodajo v južnoslovenske kraje, v Srbijo, Bolgarijo, na Hrvaško, Ogersko in Rumunsko. Mogoče je že, da Srbi, Hrvati in Bolgari, pa Rumunci v Borovlje po nemško pišejo, ker mislijo, da je tu vse nemško, ali pa, ker so tako navajeni. Tu se zopet kaznuje stara slovenska razvada, ker se Slovani v kupčiji preradi poslužujejo tujih jezikov. Ko bi Jugoslovani v Borovlje po slovensko pisali za puške, potem bi Borovljani že spoznali potrebo slovenskega jezika!

Zdaj so napravili v Borovljah c. k. preiskovalnico za puške. Vse nove puške oziroma cevi se bodo namreč preskušale, če so dosti trdne in zanesljive. S tem bodo kupci še več zaupanja dobili do borovljanskih izdelkov.

Za popravo farne cerkve v Trebižu so cesar darovali 500 gl. Slava in hvala.

Domače novice.

V Ljubljani, 23. novembra.

(Trgovinska zbornica) je imela redno sejo 17. t. m. G. predsednik je prebral pred pismo g. župana ljubljanskega Petra Grassellija, v katerem se zahvali za čast izvolitve v državni zbor, potem se je sklenilo: 1. predštev l. 1883 se ima predložiti c. kr. ministerstvu za obrt in trgovstvo. 2. Za Rudolfinum se dovoli 200 gl.; v njem ima biti obrtniški muzej. 3. V odbor za svečanost praznovanja 600obletnice združenja kranjske z cesarsko rodovino Habsburško, se je izvolil predsednik gosp. Kušar. 4. Podpirati se ima prošnja gozdarske in obrtne družbe v Leskovi Dolini za znižanje colnine od strojev. 5. Za cenzorje pri podružnici avstro-ogerske banke v Ljubljani se nasvetujejo dosednji gospodje: Bürger Leopold, Kordin Jožef, Kušar Jožef, Majer Em. C.; Mühleisen Artur in na novo: Petričič Vaso in Perdan Ivan. 6) Prošnja za ustanovljenje treh somnjev v Retjem se ne bode podpirala, a priporočil se bode somenj v Moravčah v četrtek predpusatno nedeljo, in somenj v Dobričah se sme od sv. Jakoba na dan sv. Martina prenesti. 7) Na znanje se je vzelo poročilo g. Karola Lukmana o razpravah, ki so bile konec mesca oktobra v državno-železničnem svetu na Dunaji.

(Občni zbor kmetijske družbe.) — (Dalje.) Dalje manjka od centralnega odbora vsake „inicijative“, vsakega nagiba do podružnic; kajti ta jih le drami, da naj letno plačo pobirajo. Kako potrebna so nova semena, živinoreja bila bi lahko boljša; kmetijsko orodje ni razun v Bosni, nikjer tako slabo in tako nerabno. Lepa živina naj bi se pri podružnicah premirala, ne le v dveh krajih. Zato stavim predlog:

1) „C. k. kmetijska družba naj izdaja lasten list kot svoj organ, ter ga pošilja brezplačno udom, pa s pogoji, da povrnejo poštino“. Moje govore želijo ljudje brati, tedaj naj se tiskajo.

2) Vsaka podružnica naj se prša, kje in kdaj hoče zborovanje imeti. Jaz bi šel tje ter imel svoj potovalni poučni govor. Vsaki naj bi smel zraven priti, glasovati pa le udje. Naj se tu lepa živina premira, ne le v dveh krajih. Župniki in okrajni glavarji naj bi te shode neznanovali in ljudstvo za-nje vnelali.

To niso le moje želje, ampak mnogo podružnic. Res so lasten list nasvetovale podružnice v Bohinji, Jesenicah, Vipavi, Rudolfovem, v Metliki in Čirknici.

Prvi se oglasil za besedo g. Murnik ter

praša g. Kramarja: Je li bral pravila §§ 30—36, se li tikajo njegovi predlogi teh paragrafov. G. Kramar odgovarja: Ne. Potem g. Murnik nadaljuje: Prepozno so nam došli nasveti g. Kramarja in podružnic, še le 11—13 t. m., zato nismo stivali predloga, ker temeljitega posvetovanja ni bilo mogoče. Če se bomo pa res zamogli izogniti „Naznanil“, malo dvomim. Če se komu izroči mandat, hoče tudi skupno poročilo delovanja, tedaj „Naznanilo“. Kaj pa tisti, ki slovenskega ne znajo ali saj malo, bodo li še ostali udje brez poročila, tedaj „Naznanil“. Da Naznanila stanejo 500 gl., je res, ali ktere reči pa 100 gl., ne vem. Le „Laibacher Zg.“ plačujemo inserat o občnem zboru; sicer nobenemu časniku nič, ker so vsi toliko prijazni, da nam to zastoj tiskajo. Če bode sl. ministerstvo 300 gl. dovolilo, nas bo vse veselilo, ali gotovo še ni. Moj predlog je tedaj:

Naj se centralnemu odboru naroči, da skuša vatreči željam podružnic ter pozveduje in vse preskrbi, da bode zamogel k letu vsorej o izdavanju lista temeljito poročati. — Da bila bi „Naznanila“ nepotrebna, oporekam; ker nekaj poročila o delovanju bomo družbanom vselej mogli dajati, v kakoršnji obliki že. G. Kramar sicer pravi: Vsi želijo; pa od kod to on v? Z vsemi saj ni govoril, povsod tudi ni bil.

G. Kramar ugovarja: To niso vzroki, da bi list ne mogel izhajati. Potreba je gotova, čemu spet zavleči in celo leto čakati. Večina podružnic se je izjavila za list.

G. Dolenc pravi: Pripoznam, da g. Kramar ima prav, če trdi, da je naš glavni odbor naj slabši: kaki hasen imamo od kmetijske družbe? Leta in leta je bilo treba, da smo dobili potovalnega učitelja. G. Kramar je strokovnjak, tedaj zasluži vse zaupanje. Če mu brž nezaupanje skazujemo, kako bo deloval? Tedaj sklenimo danes.

G. Borštnik pravi: Pri nas so kmetovalci obetali, da bodo kot udje pristopili, če bo kmetijska družba list izdajala. Kake štiri ude bomo takoj pridobili. Tudi še drugoga dobička se nadejamo, ker list bo romal od hiše do hiše.

G. Murnik odgovarja: Kakor kaže, misli g. Dolenc, da hočemo reč „od calendar cracas“ zavleči. Gotovo ne, saj jaz — še enkrat ponovim — nimam nič zoper izdavanje lista po novem letu. Ali centralni odbor je izvrševalni odbor, tedaj moramo pač prevdarjati in reč na vse strani premisliti. Naj bi hotel g. Kramarjev predlog podreti, bi pač vse drugače postopal. Meni je prav, če je mogoče; a le nikar na vrat in na nos. Zdaj pa niti ene potrebuje reči nimamo gotove. G. Kramar še nas ni zagotovil, če bode on vrednik in s kakimi pogoji.

G. dr. Poklukar: Meni je marsikaj nejasno. Od kod tako občna želja po listu? Gospodje, ki ste do zdaj k občnim zborom hodili, morate pripoznati, da do zdaj še ni bilo takega predloga in naj bi bil tu sprejet, bi ga bil centralni odbor tudi izvršil, kakor je vselej po moči izvrševal vse po občnem zboru naročeno. Vemo, kako zvesto je deloval ter se na blagor kmetijske družbe blizo 40 let potegoval r. dr. Blewisa in vi pravite: „Vse nič!“ Ravno kar smo izrekli: „Večni mu spomin“ in v isti seji se čuje: Vse nič! Resnično, take sedbe bi ne bil pričakovali — Pravite, da vse res, kar je g. Kramar rekel in govoril. Meni saj ni jasno. Da bi se zamoglo 500 gl. namest za „Naznanila“ za list obrniti, je res, 100 gl. je že g. Murnik zbral. Če 1000 udov, je še negotovo. Dalje g. Kramar pravi, da je list potreben, ker le malo število po-

slušalcev ga je slišalo, drugi bi radi brali njegova predavanja, a ne morejo. Zakaj ne morejo? Zakaj ni naznanil po časopisih? Jaz sem ga prosil, pa nič prejel; gotovo bi tudi drugi časniki bili sprejeli njegov rokopis, ali čitali nismo nič, tedaj menda tudi prejeti niso nič. Če se izdavanja lista sklene, se bode tudi zgodilo, a dokazov nujne potrebe ne vidim. Kako tudi zdaj nove stroške centralnemu odboru nakladati, ki je proračun za 1883 že skličen?

Kar se stvari same tiče, tudi ni res, da bi ne bila kmetijska družba nič storila. Izdajala je po potrebi posebne brošure; govorila po časopisih zraven vsakoletnega poročila delovanja. „Naznanila“ niso tako nezanimive, kakor bi jih nekteri radi naredili. In konečno, kdo ima zasluge, da smo potovalnega učitelja dobili? (Konec prib.)

(Katarine Warnus ove ustanove) s 126 gl. razpisuje mestni magistrat za tri leta za 1883, 1884 in 1885 dvema pobožnima mestnima dekletoma iz sorodovine ustanovnice, ako bi pa teh ne bilo, 2 meščanskima hčerama iz Ljubljane za vzgojo. Prošnje se vložijo mestnemu magistratu do decembra 1882.

(Pri pogrebu Daničičevem) so bile deputacije iz vseh strani Hrvaškega, od srbske vlade in srbskih učenih društev. Za „Slovensko Matiko“ je bil profesor Vodušek, za „Dramatično društvo in Čitalnico“ Ivan Hribar. V imenu hrvaškega naroda je slovo jemal od pokojnika profesor Armin Pavic. Več prihodnjič.

Razne reči.

— Premembe v lavantiski škofiji: Gosp. Anton Hajšek, župnik v Makoljah pride za župnika in dekana v Slovensko Bistrico. G. Janez Zupanc pride za kaplana k svetemu Urbanu pri Ptuj.

— Najnovejša poročila naznanjajo, dne 11. novembra, da v Meki kolera še ni ponehala. Dva odstotkov britških vojakov v Kahiri je bolnih.

Umrli so:

16. nov. Jožef Valenčič, 72 let, spridenje drobu. Tomaž Hočevar, jetnik na gradu 37 let, plč. jetika. 17. nov. Paulina Kramar, 6 mesecev, božjast. 18. nov. Ana Grič, 3 tedne. Amalija Pičinič, 4³/₄ l., oslabljenje možganov. 19. nov. Marija Marjan, 18 let, plč. jetika. Stefan Kump, 68 let, mertud. Franc Jamšek, 32 let, jetika. Anton Mihelčič 82 let, starost. 20. nov. Teodor Čopon, 20 let jetika. Matija Olep 21 dni.

Homeopatično apoteko,

od aleopatične popolnoma ločeno, je po Hahnemannu in Hagerju vrvnal lekarničar **Piccoli** v Ljubljani na dunajski cesti, ki prvotne tinkture, kakor tudi raznotere prereditve naj natančneje pripravlja. Kuglice, ki jih on rabi, so iz mlečnega sladkorja, kakor jih zaukazuje Hahnemann in Hager, ter jih rabijo tudi homeopatični zdravniki splot. Naročila naj se pošiljajo pod naslovom „homeopatična apoteka g. Piccoli-a v Ljubljani“, ki jih bode točno in ceno oskrbela. (5)

Obče znane in izvrstne na Tržaški razstavi s srebrno svetinjo odlikovane

voščene sveče

iz čistega nepokvarjenega čebelnega voska (4) priporočata

P. in R. Seemann v Ljubljani.

J. Blaznikovi nasledniki v Ljubljani.